

Kiállítási napló

Régi házak emléke

Noszalgia? Az is. Emlékezés? Az is. Egy életforma rekvijemje? Az is. A megcsúfolt otthonosság utáni vágy? Az is. Kidobott, elkótyavetyélt tárgyaink síratása? Az is. A régi házak fészkelemeként, emberi kapcsolatainak felmutatása? Az is. Egy elvesztett, emberléptékű élet utáni vágy? Az is.

S mindezek néhány pompás tollrajzon, Erdélyi Katalin kamarakiállításán látható a Paletta Galériában. Úgy tűnik, a rajzoló számára meghatározó érvényűek a gyerekkor emlékei, a felnevelő szegedi bérház — emléke él csupán! — falai, udvara, napfényt kutató növényei, folyosókorlátjai, Singer-varrógépei, konyhai csapjai, előszobatükreik, porolói, kopottas szárnyas ajtóik, komódjai, kredenci, foszló foteljei, hokedlijei,

petúniái és muskátlijai. Minden, ami a napok forgatagában természetes, de amit az emlékezet fontosnak, jellemzőnek, meghatározónak tart. S ebben az emlékezésben — mintha a film-szalag egymást követő kockáit egybekopíroznánk — elmozdulnak a tárgyak. Csakhogy amíg a fotó vagy a film pusztán rögzíteni képes ezt az elmozdulást, ezt az elcsúszást, addig az alkotói tudat a lényegre koncentrálni kezd, hangsúlyoz, rendet teremt, s ezáltal jellemez is. Véleményt mond a grafikusról. Arról, aki a toll érzékeny futamai-val újrendezi a valóságot, aki a realitásokon túlmutatva, a lélek tájait is földézi a lebontott házak eltemetett tárgyaiban, ember nélküli, de nagyon is emberi környezetben.

Erdélyi Katalin profi mő-

don bánik a vonallal — hiszen számára az egyenművonal is igen beszédes, sokat kifejező eszköz. Amilyen jellemzően hangsúlyoz, olyan meghatározó az is, mit hallgat el, mit titkol, min suhan át, hol időz hosszasan. Kompozíciói lazának tűnnek, de ez a látszólagos szétszórtság az emlékezés sajátja, a képzelet játéka. Mint ahogy az effajta alkotói módszernek velejárója, hogy léptékváltásokat alkalmaz, a számára fontos és meghatározó motívumok előtérnek, meg-nőnek, helyet követelnek a síkban.

Az említett meghatározó tematika kísérőjeként néhány igényes turistaélmény, és egy japán művészet ihlette sorozat látható a tárlaton. A Cortona tornyai sorozat csipkekonstrukciója, jösemű, lényeglátó és hangulatokra is érzékeny grafikus emlékeként szentelt lapokon az ismert motívumok — gésák, paravanok, lampionok, kimonók, növények — új és sajátos rendben jelennek meg, igazolva Erdélyi Katalin grafikus vénájának gyökereit, a keleti ábrázolóművészet finomságainak, misztikumának, eredeti filozófiájának, páratlan vonalkultúrájának érvényességét egy más hagyományokban fejlődött művészeti közéletben, egy más korban, egy más lelkület által meghatározottan. Erőtellemű és értékmérő kiállítás Erdélyi Katalin bemutatkozása — egyértelmű nyeresége, egyéni hangú grafikusa városunk művészetének.

Tandi Lajos

A népi iparművészet helyzete

Bíráló, tanácsadó és szakmai irányító tevékenységeivel három és fél évtizede segíti és ösztönzi a hazai népi iparművészet fejlődését, a népi tárgykultúra hagyományainak őrzését és továbbörökítését a Népi Iparművészeti Tanács. A fennállásának 35. évfordulóját idén ünneplő tanács székházában szerdán sajtótájékoztatót adtak áttekintést az elmúlt időszak eredményeiről, a népi iparművészet mai helyzetéről.

Tóth József, a NIT elnöke szót azokról az öröndes tendenciákról, amelyek

az elmúlt három évtizedben jellemezték a területet. Egyebek között arról, hogy a háziipari és népművészeti szövetkezetek tagjai mellett — akik ma is e műfaj deklarációját jelentik — egyre több az egyéni alkotó: már több mint 300-an folytatnak önálló, minősített népi iparművészeti tevékenységet. Évről évre nő a bírálatra benyújtott tárgyak száma: ez azt is jelzi, hogy az alkotók igénylik a szakmai megmértetést, és művészi munkájuknak azt a fajta elismerését, ami a népi iparművész címben kifejezésre jut.

Új film

Szines, szinkronizált amerikai film. Írta: Steven L. Bloom és Jonathan Robert. Fényképezte: Robert Elswit. Zene: Tom Scott. Rendezte: Rob Reiner. Főbb szereplők: John Cusack, Daphne Zuniga, Anthony Edwards, Boyd Gaines.

A kamaszkor: mint húsfröccsök fülledt nyáresteken. Ama legelső csókok és egyéb testi közvetlenkedések, szőlők róluk akárhany bugyuta slágerszöveg, az emberlét legvarázslatosabb adományai közé tartoznak, persze, még valahol messze a férfiasan vállalt eszmék-eszmények előtt — viszont legalább ugyanennyivel a kiegészítő, léhán felelőtlen cinizmus gyarlóságainak világa fölött.

A létező legjobosabb erre a másfél órára a jelző: üdítő. Rob Reiner filmjéről írhatta annak idején, vagyis amerikai bemutatásakor — három éve — a Variety, hogy meg kell küzdjön a mindenhol jelen levő ifjúságikomédia-bemutatókkal és így a sztori alapjában véve nem egyéb, mint egyféle, édeskésen régmódi visszatekintés a továbbbent ifjúságra, ábrándos visszatérés kellemes „úti komédiába” ágyazva — a Tuti dolog a maga módján dicséretes alkotás. Ez a laza kis pikareszk történet a maga örökfiú-lány főszereplőpárossal (első éves egyetemisták) először is majdnem-hiteles helyzetek, figurák és történetek majdnem végig meghitt összességét nyújtja, azután meg: roppant szimpatikusá teszi az ifjúság különféle jellemzőinek plasztikus, őszinte, bájos, üdén eredeti és szellemes tükrözése. Mert, hogy, az ember a huszadik életév táján, bizonyos társadalmi helyzetben, és a másnévűekkel kapcsolatos

interakciók során: pontosan ilyen. Az ábrándok örült valószínűsége és az érzelmek hasonlóképpen valószínűtlen tisztasága úgy keveredik, hogy a legszebb szívdarabos freskó — a valóság — bomlik ki előttünk, akár egy korosztályi méretre készített varázsszöveg. És ha erre a Tuti dolog segítségével fölpatnunk, egészen másként — más összefüggésekben, arányokban, relációkban — szemlélendők a kétségeltelen fogatékosságok, a mesészdő szokványos elemei, az időnkénti túlzott engedékenység a „gördülékenység” és a „kerek sztori” kíváncsámainak — no meg a szuper-

hollywoodi, enyhén émelvítő befejezés, ahonnan csak a diadalmasan zengő égi muzsika hiányzik. Csakhogy: Alison és Gib hosszú, Kerouacot egyszerre követő (mert módszereiben stílusában hozzá is kötődő) és elvető (mert sokkal ártatlanabb, egysíkúbb, gyermekibb) utazása a nagy észak-amerikai kontinens keleti partjáról a nyugatra azt villantja fel éppen előttünk, amire mainapság pontosan fiataljainknak van a legjobban szükség: a hűség, a tisztá érzelmek és a romantikus eszmények világának — igazából egyáltalán nem tűnékeny szépségét.

Domonkos László

Tuti dolog

Nyilasi Péter köszöntése

A szegedi munkásmozgalom ismert alakját, Nyilasi Pétert köszöntötték tegnap délelőtt a városi pártszékházban 75. születésnapja alkalmából. A pártbizottságok ajándékait Koncz János, a megyei és Schmidt József, a városi pártbizottság titkára adta át az ünnepeltnek.

Nyilasi Péter 1913 októberében született Szegeden. Könyvkötő szakmát tanult, s már fiatalon kapcsolatba került a munkásmozgalommal. Ez szinte természetes is, hiszen édesanyja tagja volt a szociáldemokrata párt szegedi végrehajtó bizottságának, s gyermekét gyakran vitte magával a munkások otthon rendezvényeire. E családi háttérnek is köszönhetően Nyilasi Péter 1932-ben kérte felvételét az SZDP-be, s tagja volt a munkás testvér egyesületnek, s az Általános Munkás Dalegyületnek is. Mint ifjúmunkás aktívan részt vett a különböző párt

feladatok teljesítésében, a sajtóagítációban, az SZDP választási harcaiban. Részes volt a Sárogi megrendezett mozgalmi összejöveteleknek is. Emellett a negyvenes évek elejétől szakszervezeti munkát is vállalt. A

felszabadulás után a szociáldemokrata pártban alap-szervezeti titkárként és járási függetlenített titkárként végezte munkáját, s volt az SZDP Dél-Pestmegyei Ifjúsági Mozgalom titkára is. Aktívan részt vett a két munkáspárt egyesülésében. 1948. és 51. között az MDP Szeged Városi Bizottságának politikai munkatársa volt, majd rövid ideig könyvkötőként dolgozott. 1952 októberétől nyugdíjazásáig a Szegedi Papír- és Irodaszerértékesítő Vállalat igazgatói tisztát töltötte be.

Nyilasi Péter — akit tevékenységéért több magas kitüntetésben is részesítettek, így például a Szocialista Hazáért Érdemrend, a Szocialista Munkáért Érdemrend, a Munka Érdemrend arany fokozatának tulajdonosa — ma is korát meghazudtoló lelkesedéssel vállalja és teljesíti a különböző pártmegbízásokat

A siker nyomában

Beszélgetés Szonda Évával

— Kezdjük talán a sajtó kritikájával, pontosabban: önkritikával. Emlékeztetem szerint az eddig Szegeden elénekelt operafőszerepeinek nem volt olyan kedvező visszhangja, mint most Miklósnak, amely hagyományosan — epizód szerep.

— Furcsa helyzetbe hoz, hirtelenjében nem is tudom, mit mondjak erre, hiszen nem szeretném visszamenőleg dicsérni magamat, és elmarasztalni bárkit, aki esetleg engem nem vett észre. Mindenesetre igaz, hogy a premier után ritkán foglalkozik a sajtó a további előadásokkal, s megesik, hogy a második szereposztás érdemtelenül kerül — ilyen szempontból — hátrányos helyzetbe. Ugyanez mondható el a felújításokról. Gyakran valamennyi fontos szereplő kicserélődik, tehát a felújítás szinte be-mutató jellegű, mégsem kap teret a lapokban. A kritika kritikájára mégsem szeretnék éppen most vállalkozni, amikor — a kritika szinte kényeztet. És azt hiszem, a szegedi közönség is jól ismer engem. Bár talán a premierbérletek tulajdonosai a legkevésbé, hiszen a második szereposztásban voltam Carmen, Amneris...

— A Hoffmann Miklósából szabályos főszerepet csinált, s ez különlegesebb teljesítmény, mint némelyik jól megoldott „eleve főszerep”.

— Szerencsém volt, Nagy Viktor rendező az egész próbafolyamat alatt sokat segített abban, hogy önállóan dolgozhassam.

— Ezt hogyan kell érteni?

— Vannak rendezők, akik határozott és részletes elkötelezésekkel akarják látni a színpadon, s nincs mód holmi önállósodásra. Nagy Viktor hagyta, csináljam, ahogy jónak látom, és kontrollált, amikor erre kértem. Biztosan neki is volt képe Miklósról, talán ugyanolyan, mint amit végül is sikerült kialakítanunk, hiszen bármikor kérdeztem, mindig helyben hagyta: jól csinálod! Mondanom sem kell, számomra igen érdekes és izgalmas volt mindez. Legtöbbször a Múza prózamon-dásával küszködtem. Miklós — valahogy magától elő-jött...

— Volt már nadrágos szerepe?

— Most először. Azaz, egyszer, egy gyerekelőadásban, ahol Figaro-keresztmet-

„Az énekes szólisták közül elsősorban Szonda Éva zeneileg és színészeileg egyaránt remek. Miklósa tűnt fel — ez az alakítás csupa közvetlenség, finom báj és elevenesség.” A mondat Kerényi Mária zenekritikusa, a Hoffmann meséi bemutatójáról írt kritikából való. Alkalmassnak tűnik, hogy apropóul szolgáljon a beszélgetéshez — Szonda Évával.

szetet adtunk, Cherubin voltam.

— Az 1984-es szezonban szerződött Szegedre, egyenest a Zeneakadémiáról. Volt valami kötődése a városnak?

— Csak azt tudtam, hogy itt jó színvonalú a zenei élet. Pesti vagyok. Javasolták nekem a főiskolán, hogy menjek operaszakra, de azt gondoltam, ezt a szakmat igazából csak a színpadon, a színházban lehet megtanulni. És vidéken talán jobban, mert nagyobb az esély, hogy főszerepekhez is előbb hozzájut az ember. Az ének-

tanárom biztatására, felkerestem Oberfrank Gézát, aki akkor vette át a szegedi opera vezetését; meghallgattam, és énekkari szólistaként szerződöttem, azért, mert nem volt magánénekesi státus. Még az első szezonban, kórustagként énekelhettem a Nabucco Fenénáját és a Così Dorabelláját, s '85-től vagyok szólista. Csak előnyét tapasztalom annak, hogy énekkari tagként évi 130 előadásban, bizonyos edzettséget szereztem. Enélkül talán nem ment volna a nyugat-európai turné minden másnapján — más-más városban — a Carmen, azután — egy héten négyszer egymás után — az Amneris.

— A Carmennel díjat nyertek a hatvani operafesztiválon is.

— Igen. Örültem neki.

— Az idején Don Giovanni-ban Donna Elvira szerepére láttam kiírva, és az operettben, a Vig özvegyben, Valencienne lesz. Nem kifejezetten mezzoszoprán szerepek...

— Sose léptem még fel operettben, de nagyon szeretem a műfajt, és mindig is vágytam rá, hogy részt vegyek „valami vig”-ben, zenés játékban. Azért persze meglepett a szerep, de megörültem neki, és izgalommal várom, hogyan dolgozunk Esztergályos Károly rendezővel.

*

A sokoldalúság izgalmas. Vonzza a nézőt. Szonda Éva a szabadtéri Rigolettójában Maddaléna szolamát, azelőtt, a Varázsfuvalában az Éj királynője első udvarhölgyét énekelte. Koncertezik. A Verdi Requiemmel nemrégiben Békéscsabán voltak; s ugyancsak a Filharmonia sorozatában, a mostani évadban, Rossini Stabat Materének szólistája lesz.

Sulyok Erzsébet

Új várospolitikai lap

Új lap kerül ma a szegedi újságírókhoz. Szeged című, a városi tanács közlönyének mellékleteként negyedévenként jelentkező várospolitikai periodika látott napvilágot, gazdagítva, színesítve a helyi tömegtájékoztatási palettát.

A tanács végrehajtó bizottsága augusztus eleji ülésén határozott úgy, hogy támogatja egy várospolitikai kiadvány születését. Egy hónap állt rendelkezésre az anyag összeállítására, s szeptember 5-én, már az Interpress kiadónál voltak a kéziratok, hogy október első hetében a standokon lehessen a lap. A negyedévenként jelentkező fórum nem tűzheti zászlajára a naprakész informálást, a gyors reagálást. Maradandó értékek őrzésére építve vállalkozik, mint születő értékek fölötti babáskodásra, döntések előkészítésére, itt születő gondolatok felkarolására. Nem tanácsi szócso kíván lenni, hanem demokratikus, nyílt várospolitikai fórum. Nincs állandó szerzőgárdája, minden ötletet, javaslatot, véleményt fogad.

— Kissé disszonánsnak tűnik az első szám — emeltük a szerkesztőnek, Tandi Lajosnak. — A városi

Operaház Kairóban

Pazar tűzijáték világított a meg az eget Kairó új operaházának megnyitóján. Az operaműfaj 40 millió dollárt felemészítő új temp

lómát a japánok emelték a Nílus Gezira-szigetén, a két ország barátsága jelképeként szánva. Az építkezés négy évig tartott